

Številka: Up-603/21-12

Datum: 26. 5. 2022

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Fedorja Anžeta Sazonova, Ljubljana, ki ga zastopa Vanja Šisernik, odvetnica v Kranju, na seji 26. maja 2022

odločilo:

Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. XI Ips 11256/2021 z dne 16. 4. 2021 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani št. I Ks 11256/2021 z dne 11. 3. 2021 in sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani št. I Kpd 11256/2021 z dne 7. 3. 2021 ter zoper sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani št. I Kpd 11256/2021 z dne 5. 3. 2021 se zavrne.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Preiskovalna sodnica Okrožnega sodišča v Ljubljani je zoper pritožnika na naroku 5. 3. 2021 ustno odredila pripor iz pripornih razlogov begosumnosti in ponovitvene nevarnosti, 7. 3. 2021 pa je izdala obrazložen sklep o odreditvi pripora. Zoper ta sklep je pritožnik vložil pritožbo, ki jo je zunajobravnavni senat Okrožnega sodišča v Ljubljani zavrnil, Vrhovno sodišče pa je zavrnilo pritožnikovo zahtevo za varstvo zakonitosti.

2. Pritožnik v ustavni pritožbi, ki jo vlaga zoper pravnomočni sklep o odreditvi pripora, posebej pa tudi zoper ustni sklep o odreditvi pripora, trdi, da mu pisna obrazložena odločba o priporu, ki je bil zoper njega ustno odrejen 5. 3. 2021, ni bila vročena v rokih, ki ju določata drugi odstavek 20. člena Ustave in tretji odstavek 202. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 66/17, 22/19, 200/20 in 176/21 – v nadaljevanju ZKP). Trdi celo, da mu pisna obrazložena odločba o priporu, odrejenem 5. 3. 2021, sploh ni bila vročena, saj meni, da gre pri obrazloženem sklepu z datumom 7. 3. 2021 za nov sklep o odreditvi pripora. To

stališče utemeljuje s tem, da je na obrazloženem sklepu zapisan datum 7. 3. in ne 5. 3. 2021 (pritožnik trdi, da je v skladu s 364. členom ZKP na odločitev sodišča treba zapisati datum razglasitve odločitve in ne datuma izdelave pisne obrazložitve), da naj v sklepu ne bi bilo zapisano, da se sklep izdaja na podlagi predloga državnega tožilstva z dne 5. 3. 2021, sklep pa naj tudi ne bi vseboval nobenega drugega podatka, na podlagi katerega bi bilo mogoče nedvoumno zaključiti, da gre za obrazložitev ustne odreditve pripora z dne 5. 3. 2021. Pritožnik torej meni, da sta bila zoper njega izdana dva ločena sklepa o odreditvi pripora: prvi naj bi bil le ustno sprejet 5. 3. 2021 in nikdar pisno obrazložen, drugi pa naj bi bil sprejet in hkrati pisno obrazložen 7. 3. 2021. Ker naj pritožnik obrazložitve ustne odreditve pripora z dne 5. 3. 2021 sploh ne bi prejel, naj bi sodišče že več kot štiri mesece kršilo ustavno določene roke.

3. Zunajobravnavni senat je v zvezi s temi pritožnikovimi očitki navedel, da je preiskovalna sodnica ob odreditvi pripora svojo odločitev ustno obrazložila, kar po mnenju senata pomeni, da je bil pritožnik z odreditvijo pripora in razlogi zanj seznanjen, s tem pa naj bi bil tudi spoštovan tretji odstavek 202. člena ZKP. Po oceni senata je razumljivo in tudi pričakovano, da je preiskovalna sodnica glede na obsežno dokazno listinsko dokumentacijo za pisno obrazložitev sklepa potrebovala nekoliko več časa, a še zmeraj najkrajši možni čas. Senat je sicer pritrnil pritožniku, da mu pisni obrazloženi sklep ni bil vročen v roku iz prve povedi drugega odstavka 20. člena Ustave, vendar to po presoji senata ni vplivalo na zakonitost in pravilnost izpodbijanega sklepa.

4. Tudi Vrhovno sodišče je pritrnilo pritožniku, da je prišlo do kršitve prve povedi drugega odstavka 20. člena Ustave, saj je med ustno odreditvijo pripora in vročitvijo sklepa z datumom 7. 3. 2021 preteklo več kot 24 ur. Vrhovno sodišče je (drugače kot zunajobravnavni senat) menilo, da je prišlo tudi do kršitve tretjega odstavka 202. člena ZKP. Vendar pa po mnenju Vrhovnega sodišča to ni narekovalo razveljavitve izpodbijanega sklepa o odreditvi pripora. Kršitev naj bi le odložila pritožnikovo možnost vložiti pritožbo, ni pa je odvzela. Glede trditev pritožnika, da je sklep z dne 7. 3. 2021 nov sklep o odreditvi pripora, pa je Vrhovno sodišče menilo, da je iz celotne vsebine pisnega sklepa razvidno, da gre za obrazložitev ustnega sklepa, ki je bil sprejet na naroku 5. 3. 2021. Navedlo je, da se je preiskovalna sodnica na 8. strani obrazložitve svojega sklepa sklicevala na predlog državne tožilke za odreditev pripora in povzela odgovor pritožnikove zagovornice na ta predlog. Pri zapisu datuma obrazloženega sklepa pa gre po stališču Vrhovnega sodišča za očitno pomoto, ki na zakonitost sklepa o odreditvi pripora ni vplivala.

5. Pritožnik trdi, da se zunajobravnavni senat z zgoraj povzetimi razlogi ni opredelil do njegovega očitka v pritožbi, da gre pri sklepu z dne 7. 3. 2021 za nov sklep o odreditvi pripora, ki je bil izdan po izteku zakonsko predpisanih rokov. S tem naj bi zunajobravnavni senat kršil pritožnikovo pravico iz 22. člena Ustave v zvezi z 19. členom Ustave in pravico iz 20. člena Ustave. Povzeto stališče Vrhovnega sodišča pa naj bi bilo brez zakonske podlage in argumentacije ter izrazito arbitrarno. Vrhovno sodišče naj bi z njim kršilo 14., 15., 19., 20., 22., 23. in 25. člen Ustave. Pritožnik trdi, da predlog državne tožilke za

odreditev pripora in odgovor obrambe na ta predlog v sklepu z datumom 7. 3. 2021 nista konkretizirana. Opozarja tudi, da se očitne pomote v skladu s 365. členom ZKP odpravljajo s popravnimi sklepi, ki jih sme izdajati samo predsednik senata oziroma sodnik posameznik, ki je odločitev sprejel. V obravnavanem primeru naj tak sklep ne bi bil izdan, zato naj bi bilo Vrhovno sodišče vezano na stanje spisa in naj ne bi smelo samo odločiti, da gre za pisno pomoto. S postopanjem Vrhovnega sodišča naj bi bila pritožniku odvzeta tudi pravica do pravnega sredstva, ki bi jo sicer imel zoper popravni sklep.

6. Preostali očitki pritožnika se nanašajo na obrazložitev pripornega razloga begosumnosti. Pritožnik navaja, da je sodišče pritožnikovo begosumnost utemeljilo s protispisnimi navedbami oziroma z navedbami, ki nimajo podlage v spisu. Trdi, da se do tega očitka, ki ga je pritožnik uveljavljal že v pritožbi in zahtevi za varstvo zakonitosti, zunajobravnavni senat in Vrhovno sodišče sploh nista opredelila oziroma sta se opredelila navidezno. Pritožnik uveljavlja tudi, da je preiskovalna sodnica priporni razlog begosumnosti med drugim utemeljila z vsebino pogovora med pritožnikom in njegovo zagovornico, ki je bil prestrežen med prikritim prisluškovanjem. Opozarja, da je v pritožbi in zahtevi za varstvo zakonitosti uveljavljal, da gre za dokaz, ki je bil pridobljen s kršitvijo odvetniške zasebnosti, saj naj bi bil pogovor povezan s pritožnikovo obrambo oziroma je odvetnica v tem pogovoru pritožniku nudila pravno pomoč v zvezi s cestnoprometnim prekrškom. Zunajobravnavni senat naj se do tega očitka sploh ne bi opredelil, Vrhovno sodišče pa naj bi navedlo, da pritožnik v tej fazi postopka s tem očitkom ne more uspeti, saj dokaz ni očitno nedovoljen. Ti razlogi po oceni pritožnika niso dovolj argumentirani, konkretni in preverljivi. Pritožniku naj ne bi bilo pojasnjeno, zakaj naj bi šlo za dovoljene dokaze. Iz navedenih razlogov naj bi bila pritožniku kršena pravica do obrazložene sodne odločbe iz 22. člena Ustave v zvezi s pravico do tajnosti pisem in drugih občil iz 37. člena Ustave.

7. Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-603/21 z dne 18. 10. 2021 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) je o sprejemu ustavne pritožbe obvestilo Vrhovno sodišče.

B.

8. Obrazložena sodna odločba je bistven del poštenega postopka, ki je varovan s pravico do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave. Sodišče mora na konkreten način in z zadostno jasnostjo podati razloge, na podlagi katerih je sprejelo svojo odločitev. Z navedbami strank se mora seznaniti ter se do njih – če so dopustne in za odločitev pomembne – v obrazložitvi sodne odločbe opredeliti.¹ Iz pravice do enakega varstva pravic izhaja tudi prepoved sodniške samovolje oziroma arbitrarnosti. To ustavno

¹ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-211/04 z dne 2. 3. 2006 (Uradni list RS, št. 28/06, in OdlUS XV, 40), 5. in 9. točka obrazložitve.

procesno jamstvo je kršeno, kadar sodišče svoje odločitve sploh ne utemelji s pravnimi argumenti, tako da je mogoče sklepati, da ni odločalo na podlagi zakona, temveč na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev, ali kadar so argumenti sodišča že na prvi pogled tako nerazumni, da po nobeni od mogočih razlag zakona ne pridejo v poštev in je zato odločitev sodišča očitno napačna.²

9. Drži navedba pritožnika, da se zunajobravnavni senat ni opredelil do pritožbenega očitka, da gre pri sklepu z dne 7. 3. 2021 za nov sklep o odreditvi pripora (in ne za obrazložitev ustnega sklepa z dne 5. 3. 2021), ker je v njem naveden datum 7. 3. in ne 5. 3. 2021. Iz obrazložitve sklepa zunajobravnavnega senata izhaja le, da je senat pisni sklep z dne 7. 3. 2021 očitno štel kot obrazloženo verzijo ustne odreditve z dne 5. 3. 2021. Vendar pa se je do tega pritožnikovega očitka opredelilo Vrhovno sodišče. Kot izhaja iz odločbe Ustavnega sodišča št. Up-718/20 z dne 4. 3. 2021 (10.–14. točka obrazložitve), Vrhovno sodišče s svojo obrazloženo presojo sanira kršitve človekovih pravic zaradi neobrazložene sodbe sodišča druge stopnje.

10. Pritožnik neutemeljeno uveljavlja tudi, da so razlogi Vrhovnega sodišča v zvezi s tem očitkom arbitrarni. Vrhovno sodišče je razumno pojasnilo, da iz navedb preiskovalne sodnice na 8. strani sklepa z dne 7. 3. 2021 (na kateri je med drugim povzeta izjava, ki jo je pritožnikova zagovornica na naroku dne 5. 3. 2021 podala na predlog državne tožilke za odreditev pripora) očitno izhaja, da ne gre za ponovno odreditev pripora, temveč za obrazložitev pripora, ki ga je preiskovalna sodnica ustno odredila na naroku 5. 3. 2021. Sklep z dne 7. 3. 2021 se nanaša na isto kaznivo dejanje kot ustna odreditev pripora z dne 5. 3. 2021, v čas trajanja pripora pa je vštet čas od odvzema prostosti.

11. Vrhovno sodišče pritožnikovih pravic tudi ni kršilo s stališčem, da gre pri navedbi datuma pisnega sklepa za očitno pomoto. Četudi ZKP določa, da očitne pisne pomote odpravlja sodišče prve stopnje s posebnim sklepom, to ne pomeni, da Vrhovno sodišče v obrazložitvi sodbe ne bi smelo sprejeti stališča, da je šlo pri navedbi datuma presojsane odločitve za pisno pomoto in ne za uveljavljano kršitev pravil postopka. Zaradi takšnega stališča pritožniku tudi ni odvzeta pritožba zoper popravni sklep, če bo ta kasneje izdan.

12. Ne glede na to, da sta pritožbeno sodišče in Vrhovno sodišče sklep z datumom 7. 3. 2021 šteli kot obrazložitev odreditve pripora z dne 5. 3. 2021, pa sta obe sodišči ugotovili, da pritožniku ta sklep ni bil vročen v roku iz prve povedi drugega odstavka 20. člena Ustave, torej v roku 24 ur, odkar je bil pritožniku pripor ustno odrejen. Vrhovno sodišče je ugotovilo tudi zamudo 48-urnega roka iz tretjega odstavka 202. člena ZKP. Vendar pa sta sodišči menili, da zamuda pri vročitvi pisnega obrazloženega sklepa o priporu ne narekuje razveljavitve izpodbijanega sklepa o odreditvi pripora.

² Odločba Ustavnega sodišča št. Up-572/06 z dne 8. 11. 2007 (Uradni list RS, št. 107/07, in OdlUS XVI, 112), 5. točka obrazložitve.

13. Kot je Ustavno sodišče pojasnilo že v odločbi št. Up-413/11 z dne 2. 4. 2013 (Uradni list RS, št. 37/13, in OdlUS XX, 14, 9. točka obrazložitve), 20. člen Ustave zahteva, da o obstoju ustavnih in zakonskih pogojev za pripor v poštemem sodnem postopku odloči neodvisna sodna oblast. Sestavni del te zahteve je tudi določba prve povedi drugega odstavka 20. člena Ustave, po kateri mora biti priprtemu ob priporu, najkasneje pa v 24 urah po njem, vročena pisna obrazložena odločba. Smisel te določbe je, da je priprti v kratkem času seznanjen z razlogi za odvzem prostosti.

14. Ustavno sodišče je v odločbi št. Up-413/11 (17. točka obrazložitve) prav tako že sprejelo stališče, da kršitev ustavno določenega 24-urnega roka za vročitev pisne obrazložene odločbe o priporu vodi v kršitev pravice do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave. Navedeno stališče je treba razumeti tako, da se lahko na podlagi ustnega sklepa sodišča pripor izvršuje največ 24 ur, po tem roku pa se sme izvrševati le, če je priprtemu vročen pisni obrazloženi sklep o priporu. Skladno z navedenim ZKP v drugem in četrtem odstavku 210. člena določa, da lahko zavod, v katerem se prestaja pripor, pripornika sprejme tudi brez pisnega sklepa, vendar mora pristojno sodišče najpozneje v 24 urah, odkar je pripornik v zavodu, poslati zavodu pisni sklep o priporu; če zavod v tem roku ne prejme pisnega sklepa o priporu, izpusti pripornika in o tem obvesti pristojno sodišče. Če je torej posameznik v priporu več kot 24 ur, pa mu pisna obrazložena odločba o priporu ni bila vročena, je v priporu brez sodne odločbe in je podana kršitev njegove pravice do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave.

15. Zamuda roka iz prve povedi drugega odstavka 20. člena Ustave pa ne more imeti za posledico, da se pripor zoper isto osebo zaradi istega kaznivega dejanja sploh ne bi smel več izvrševati. V primeru zamude 24-urnega roka se pripor ne sme izvrševati le, dokler priprtemu ni vročena pisna obrazložena odločba o priporu; ko je priprtemu taka odločba vročena, pa je pravna podlaga za pripor ponovno vzpostavljena.

16. Podobno velja glede kršitve tretjega odstavka 202. člena ZKP, ki določa, da se mora sklep o priporu izročiti tistemu, na katerega se nanaša, takrat, ko mu je vzeta prostost, najpozneje pa v 48 urah, odkar mu je bila vzeta prostost oziroma odkar je bil priveden k preiskovalnemu sodniku. Smisel tega roka je zagotoviti, da bo pisni obrazloženi sklep o priporu posamezniku vročen še pred potekom najdaljšega dovoljenega časa sodnega pridržanja. Preiskovalni sodnik lahko namreč na podlagi četrtega odstavka 203. člena ZKP zoper osebo, ki ji je bila odvzeta prostost in ki mu je bila privedena, s sklepom odredi pridržanje za potreben čas, vendar najdalj za 48 ur od ure, ko mu je bila oseba privedena. Kadar zoper privedeno osebo predhodno ni bilo odrejeno policijsko pridržanje, se 48-urni rok šteje od odvzema prostosti.³ V času sodnega pridržanja mora preiskovalni sodnik

³ Če policija zoper osumljenca predhodno odredi pridržanje, teče 48-urni rok iz tretjega odstavka 202. člena ZKP od privedbe pred preiskovalnega sodnika, če pa policija pridržanja ne odredi, teče ta rok od odvzema prostosti (Š. Horvat, Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 468; sodba Vrhovnega sodišča št. XI Ips 13405/2018 z dne 24. 5.

privedeno osebo zaslišati, opraviti priporni narok ter, če odredi pripor, izdelati pisni sklep o priporu in ga pripti osebi vročiti.⁴ Pravilnik o izvrševanju pripora (Uradni list RS, št. 36/99, 39/02, 114/04, 127/06, 7/07, 112/07, 62/08, 16/09 in 41/17) v 10. členu določa, da se mora oseba, ki je bila pridržana na podlagi 203. člena ZKP, po preteku 48 ur izpustiti na prostost, če sodišče ni odredilo pripora. To določbo je treba razlagati v skladu s tretjim odstavkom 202. člena in četrtem odstavkom 203. člena ZKP, torej tako, da mora zavod pridržano osebo izpustiti, če v 48-urnem roku ne prejme pisnega sklepa o priporu.⁵ Kršitev navedenega pravila pomeni kršitev drugega odstavka 19. člena Ustave, po katerem nikomur ni dovoljeno odvzeti prostosti, razen v primerih in po postopku, ki jih določa zakon. Posledično gre za nedopusten poseg v pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave.⁶ Tako kot zamuda 24-urnega roka iz prve povedi drugega odstavka 20. člena Ustave pa tudi zamuda 48-urnega roka iz tretjega odstavka 202. člena ZKP ne more vplivati na izvrševanje pripora po vročitvi pisnega obrazloženega sklepa o priporu.

17. Iz navedenega izhaja, da zamude roka iz prve povedi drugega odstavka 20. člena Ustave in tretjega odstavka 202. člena ZKP ni mogoče uspešno uveljavljati s pravnimi sredstvi zoper sklep o odreditvi pripora, saj – kot sta pravilno pojasnila zunajobravnavni senat in Vrhovno sodišče – ta kršitev ne more privedi do razveljavitve ali spremembe tega sklepa. Če pa posameznik, ki mu v 24 urah od ustne odreditve pripora pisni obrazloženi sklep o priporu ni bil vročen, ni izpuščen na prostost, mu je od poteka tega roka do vročitve pisnega obrazloženega sklepa o odreditvi pripora prostost odvzeta s posamičnim dejanjem, ki nima podlage v sodni odločbi. Enako velja, če posameznik ni izpuščen na prostost, kljub temu da mu pisni obrazloženi sklep o priporu ni vročen v roku iz tretjega odstavka 202. člena ZKP. Po drugem odstavku 157. člena Ustave odloča o zakonitosti posamičnih dejanj, s katerimi se posega v ustavne pravice, v upravnem sporu pristojno sodišče, če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo. Navedeni kršitvi je torej mogoče uveljavljati v upravnem sporu.⁷ V primeru, da je bila posamezniku prostost

2018, 7. točka obrazložitve). V drugem od navedenih primerov torej sodno pridržanje ne more trajati polnih 48 ur, saj mora biti po tretjem odstavku 202. člena ZKP osumljencu sklep o priporu vročen že v 48 urah od odvzema prostosti (Š. Horvat, nav. delo, str. 473).

⁴ Š. Horvat, nav. delo, str. 474.

⁵ Glej prav tam, str. 496.

⁶ Po stališču Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) je v tovrstnih primerih podana tudi kršitev prvega odstavka 5. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP), ki med drugim določa, da se lahko prostost odvzame samo v skladu s postopkom, ki je predpisan z zakonom. Glej sodbo ESČP v zadevi *Voskuil proti Nizozemski* z dne 22. 11. 2007 (81.–83. točka obrazložitve), iz katere izhaja, da je kršitev roka, v katerem mora biti po nacionalnem pravu vročena obrazložitev odvzema prostosti, kršitev prvega odstavka 5. člena EKČP.

⁷ Takšno stališče je Ustavno sodišče sprejelo že v primerih, ko pripor ni bil pravočasno podaljšan in je bil zato pripti v vmesnem času v priporu brez sodne odločbe. Glej odločbo Ustavnega sodišča št. Up-185/95 z dne 24. 10. 1996 (OdlUS V, 186), 10. točka obrazložitve, ter sklepe št. Up-

neutemeljeno odvzeta, ima po 30. členu Ustave in 3. točki prvega odstavka 542. člena ZKP tudi pravico do povrnitve škode.

18. Glede pritožnikovih očitkov, ki se nanašajo na priporni razlog begosumnosti, pa Ustavno sodišče ugotavlja, da je bil pripor zoper pritožnika odrejen tudi iz razloga ponovitvene nevarnosti, ki ga pritožnik ne izpodbija. Ker pomeni zadostno podlago za zakonit pripor in s tem dopustno omejitev pravice do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave že obstoj enega pripornega razloga, Ustavno sodišče teh očitkov ni presojalo.⁸

C.

19. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS in prve alineje drugega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnici in sodniki dr. Rok Čeferin, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Rajko Knez, dr. Špelca Mežnar, dr. Rok Svetlič, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Matej Accetto
Predsednik

370/05 z dne 12. 7. 2005, 7. točka obrazložitve, št. Up-208/04 z dne 20. 11. 2006, 10. točka obrazložitve, in št. Up-357/06 z dne 6. 12. 2006, 9. točka obrazložitve.

⁸ Prim. sklepa Ustavnega sodišča št. Up-1976/06 z dne 19. 4. 2007, 9. točka obrazložitve, in št. Up-599/16 z dne 11. 10. 2016, 21. točka obrazložitve.